

SCRIPTA

Numéro Scripta : 963

Auteur(s) : Eugène III [pape]

Bénéficiaire(s) : Philippe d'Harcourt, Bayeux (évêque)

Genre d'acte : bulle

Authenticité : non suspect

Datation : 1145, 18 mars

Lieu d'émission : Narni

Action juridique : réforme

Langue du texte : latin

Analyse

Le pape Eugène III, voulant favoriser Philippe de Harcourt, évêque de Bayeux, ordonne aux religieux et aux clercs de l'église de Bayeux de respecter, dans toute leur plénitude, les droits et la juridiction de l'évêque de Bayeux. Il confirme la constitution du pape Urbain II, annule les aliénations consenties par les successeurs immédiats d'Odon Ier de Conteville, et ordonne la restitution des biens et des droits usurpés.

Tableau de la tradition

Éditions principales

a. Bourrienne Valentin (Abbé), *Antiquus cartularius ecclesiae Baiocensis (Livre noir)*, Rouen-Paris, Lestringant-Picard (Société de l'histoire de Normandie), 1902-1903, 2 vol., n° CLXXIII, t. 1, p. 214-217.

b. Ramackers Johannes, *Papsturkunden in Frankreich*, Neue Folge 2 Normandie, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht (Abhandlungen der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. Philologisch-historische Klasse, 21), 1937, 2 vol., n° 31, p. 97.

Dissertation critique

Datation proposée par V. Bourrienne et J. Ramackers.

Texte établi d'après a

Eugenius, episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus, prioribus, canonicis, clero, et populo Baiocensis ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem. Venerabilis frater noster Philippus, episcopus vester, juxta morem noviter inthronizatorum, Apostolorum limina et nostram praesentiam visitavit. Quem nos debita benignitate suscepimus, et, ut bona Baiocensis ecclesiae, quae jam diu peccatis exigentibus illicite distracta et alienata sunt, recuperet, et pravas consuetudines, quae in Baiocensi episcopatu, pastorum incuria et negligentia, pullularunt, extirpet, viva voce sibi injunximus. Ipsum itaque, cum gratia Sedis Apostolicae, et litterarum nostrarum prosecutione, ad sedem propriam remittentes, universitatem vestram rogamus, monemus, et per apostolica vobis scripta injungimus, quatinus ipsum benigne recipiatis, affectione praecipua diligatis et honoretis, eique, tanquam proprio pastori et animarum vestrarum episcopo, obedientiam ac reverentiam humiliter exhibeatis. Res vero ecclesiasticas et jura episcopalia, quae in ecclesiis et personis ecclesiasticis occupastis, et contra Dominum et animarum vestrarum salutem illicite detinetis, sibi quiete et pacifice dimittatis, et tam in his quam in aliis ipsum tanquam Christi ministrum audire, excessus quoque vestros, et enormitates, juxta commonitionem ipsius, corrigere studeatis. Verum, quum quidam vestrum jus suum eidem episcopo auferre contendunt, auctoritate apostolica

prohibemus ut nullus monachus, clericus, sive laicus, placita episcopalia nisi in ipsius, vel vicarii sui praesentia, tractare vel diffinire, nec in parochialibus ecclesiis absque ipsius assensu sacerdotes ponere vel amovere praesumat. Qui, statutis temporibus, ad synodum suam universaliter conveniant, praecipua synodalia quae populo sibi commisso annuntient attente percipiant, atque episcopales redditus, antiquitus canonice constitutos, eidem episcopo cum integritate persolvant. Praeterea, scire vos volumus quia, sicut ex scripto praedecessoris nostri felicitis memoriae, papae Urbani, intelleximus, quum Baiocensis ecclesia bonorum suorum tunc temporis plurimam perdidit partem, cum Oddo, ipsius civitatis episcopus, a germano suo Guillelmo, Anglorum rege, captus est, quae tamen bona idem episcopus sua postmodum industria recuperavit, scripti sui auctoritate firmavit ut Baiocensis ecclesiae bona ita semper inconcussa debeant stabilitate servari, sicut illius captionis tempore fuisse noscuntur. Quia igitur nostri officii est ecclesiarum quieti paterna sollicitudine providere, ejusdem praedecessoris nostri vestigiis inherentes, eandem constitutionem Apostolicae Sedis auctoritate firmamus, atque donationes, vendiciones, seu quaslibet alienationes de bonis vel possessionibus Baiocensis ecclesiae per episcopos, qui post ipsum Oddonem in eadem ecclesia praefuisse noscuntur factas, quum, sicut accepimus, dilapidatores bonorum Baiocensis ecclesiae extiterunt, et tam thesaurum quam possessiones fere ad nichilum redegerunt, evacuamus et irritas esse censemus. Unde per apostolica vobis scripta mandamus ut vos, qui ejusdem ecclesiae possessiones et bona, qualibet concessione eorumdem episcoporum, detinetis, eidem episcopo cum integritate reddatis, sicut per legitimos testes juramento probari fecerit Baiocensem ecclesiam tenuisse tempore Oddonis episcopi in dominatura vel feudo. Alioquin excommunicationis vel interdicti sententiam, quam juxta jam dicti praedecessoris nostri Urbani institutionem in vos canonice promulgaverit, nos, auctore Domino, ratam habebimus. Data Narniae, quinto decimo kalendas aprilis.